

PS-I.431.4.8.2014.TOzi

PROTOKÓŁ KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej w dniu 25 czerwca 2014r.
w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Siedlisku
67-112 Siedlisko Pl. Zamkowy 6

Działając na podstawie art.22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2013r., poz.182 ze zm.), przepisów rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz.U. Nr 61, poz.543 ze zm.)

Zespół kontrolny w składzie:

– **Teresa Ozimek** Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 231-1/2014 z dnia 17 czerwca 2014r. - *przewodnicząca zespołu kontrolnego;*

[Dowód: akta kontroli str. 1]

– **Krystyna Chabowska** Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 231-2/2014 z dnia 17 czerwca 2014r. - *członek zespołu kontrolnego;*

[Dowód: akta kontroli str. 2]

przeprowadził w dniu 25 czerwca 2014r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Siedlisku kontrolę kompleksową w zakresie wszystkich sfer działania jednostki z zakresu pomocy społecznej – zgodnie z *Programem kontroli* zatwierdzonym przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej LUW.

[Dowód: akta kontroli str.5-12]

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[Dowód: akta kontroli str. 3-4]

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług na rzecz klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siedlisku. Kontrola przeprowadzona była metodą losową i obejmowała dokumentację świadczeniobiorców oraz akta osobowe kierownika Ośrodka i pracowników socjalnych w zakresie wymaganych kwalifikacji.

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2013r. do dnia kontroli.

Zagadnienia wymagające oceny:

1. Zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.
2. Zgodność kwalifikacji pracowników z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.
3. Rodzaj działań podejmowanych na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.
4. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.
5. Ocena realizacji przez gminę zapisów Porozumienia z dnia 13 czerwca 2000 r. w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.
6. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
7. Pomoc osobom starszym, przewlekle chorym, niepełnosprawnym.

O rozpoczęciu kontroli powiadomiono podmiot kontrolowany pismem Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. z dnia 11 marca 2014r. znak PS-I.431.4.8.2014.TOzi.

[Dowód: akta kontroli str. 13-14]

W trakcie kontroli wyjaśnień udzielała Pani Dorota Lemierz – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siedlisku.

USTALENIA

Ośrodek Pomocy Społecznej w Siedlisku (w dalszej części protokołu zwany „Ośrodkiem”) działa na podstawie Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Siedlisku (Uchwała Nr XV/179/04 Rady Gminy w Siedlisku z dnia 27 września 2004r.), Regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siedlisku (Zarządzenie Nr 4/2004 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Siedlisku z dnia 15 grudnia 2004r.).

Pani Dorota Lemierz na stanowisko Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej powołana została z dniem 01 lutego 1995 r. Posiada upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych wydane Zarządzeniem Nr 17/2004 Wójta Gminy w Siedlisku z dnia 06 czerwca 2004 r., posiada pełnomocnictwo do dokonywania czynności prawnych związanych z kierowaniem i prowadzeniem bieżącej działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie zwykłego zarządu udzielone Zarządzeniem Nr 0053.28.2011 Wójta Gminy Siedlisko z dnia 01.07.2011r.

Gmina Siedlisko posiada opracowaną strategię rozwiązywania problemów społecznych – Uchwała Nr IX/53/07 Rady Gminy Siedlisko z dnia 29 czerwca 2007 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007 – 2015. Główne kierunki

strategii to: Przeciwdziałanie społecznej bierności i wyuczonej bezradności, rozwiązywanie problemów społecznych zgodnie z zasadą podmiotowości, przeciwdziałanie marginalizacji i alienacji osób/rodzin, które z różnych przyczyn są niesamodzielne, działania pomocy społecznej będą się skupiać w szczególności na bezrobociu, niepełnosprawności, pomocy ludziom w podeszłym wieku, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i alkoholizmie.

Gmina posiada opracowany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2013 rok – Uchwała XXII/149/2013 Rady Gminy w Siedlisku z dnia 25.03.2013 r. oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlisko na 2013 r. – Uchwała XXII/150/2013 z dnia 25.03.2013 r. Dnia 30 grudnia 2013 r. podjęto Uchwałę nr XXVII/188/2013 w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2014 rok oraz przyjęto Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlisko na 2014 r. – Uchwała XXVII/189/2013.

Ośrodek czynny jest w poniedziałki od 7.00 do 16.00, w pozostałe dni powszednie tygodnia od 7.00 do 15.00. Pracownicy socjalni przyjmują klientów w godz. od 8.00 do 10.00 i od 14.00 do 15.20. Pracownicy dyżurują w Ośrodku codziennie w godzinach od 7.00 do 9.30, następnie pracują w terenie. Powrót do siedziby Ośrodka następuje od godz. 13.00. Pracownicy socjalni pracują w 2 rejonach opiekuńczych, do których dojeżdżają samochodem prywatnym zgodnie z zawartą umową na wykorzystanie samochodu prywatnego do celów służbowych Ośrodka. Rejestr wyjść pracowników socjalnych w środowisko znajduje się w sekretariacie OPS (średnio w miesiącu maju br. na pracownika przypadało ok.18).

Pisma przychodzące i wychodzące ewidencjonowane są w Księżce korespondencyjnej, a wizyty osobiste wpisywane są do rejestru pracy socjalnej. Ośrodek prowadzi rejestr wniosków, na dzień kontroli wpłynęło 167 wniosków o pomoc społeczną (od stycznia 2014r. do 23.06.2014r.).

Decyzje dla klientów Ośrodka doręczane są za pośrednictwem Poczty lub odbierane przez klientów w Ośrodku. W niezbędnych sytuacjach zgodnie z przepisami prawa decyzjom nadawany jest rygor natychmiastowej wykonalności.

Świadczenia wypłacane w drodze przelewu na konto klienta oraz w kasie Urzędu Gminy. Pracownicy Ośrodka mają możliwość skorzystania z porad radcy prawnego.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Siedlisku mieści się w budynku Urzędu Gminy zajmuje dwa nieduże pokoje. Jeden pokój zajmuje kierownik i dwóch pracowników socjalnych. W drugim pracuje asystent rodziny oraz główna księgowa Ośrodka. Warunki lokalowe są trudne, nie ma możliwości zachowania dyskrecji przy przyjmowaniu klientów. Kierownik Ośrodka poinformowała kontrolujących, że podejmowała rozmowy z władzami Gminy w sprawie zmiany siedziby Ośrodka. Jednak ze względu na brak zasobów zmiana siedziby obecnie nie jest możliwa.

[Dowód: akta kontroli str. 15-39]

Ad. 1. Zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.

Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi, iż „ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników”.

W toku kontroli ustalono, że Gmina Siedlisko liczy 3625 mieszkańców (dane z ewidencji ruchu ludności Urzędu Gminy Siedlisko na 31 grudnia 2013 r.). W Ośrodku Pomocy Społecznej na dzień kontroli zatrudnionych było 2 pracowników socjalnych. Na jednego pracownika socjalnego przypadało 1.313 mieszkańców. Jednak gmina nie spełnia wskaźnika zatrudnienia ponieważ warunkiem jego spełnienia jest zatrudnienie minimum trzech pracowników socjalnych.

Zadanie realizowane z **uchybieniami** w zakresie wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych.

Ad. 2. Zgodność kwalifikacji pracowników z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.

Poddając ocenie kwalifikacje Kierownika pod względem zgodności z art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej”. Stwierdzono, że Kierownik Ośrodka posiada kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku zgodnie z wyżej cytowanym zapisem ustawy o pomocy społecznej. Jednocześnie spełnia wymagania kwalifikacyjne określone w art. 6 ust. 4 pkt 1, art. 53 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. z 2008 r Nr 223, poz. 1458 ze zm.). W Ośrodku, pracuje od 1990 r., na stanowisku kierownika od 1995 r., specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej ukończyła w 1998 r.

Kierownik Ośrodka posiada kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku zgodnie z wyżej cytowanym zapisem ustawy o pomocy społecznej, posiada wykształcenie wyższe.

Pracownicy socjalni spełniają wymagania w zakresie kwalifikacji do wykonywania zawodu. Posiadają wykształcenie wyższe o specjalności praca socjalna ukończone odpowiednio w 2005 i 2009 r. Pracownicy socjalni świadczą pracę w środowisku, w związku z czym pobierają dodatek w wysokości 250 zł za tę pracę stosownie do zapisu art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2013r., poz.182 ze zm), zgodnie z którym, pracownikowi socjalnemu „do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej w środowisku, w tym przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki” przysługuje dodatek do wynagrodzenia w wys. 250 zł. W przypadku zatrudnienia w mniejszym wymiarze czasu pracy dodatek przysługuje w wysokości proporcjonalnej do czasu pracy”.

W badanym okresie Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni realizujący pracę w rejonach opiekuńczych stosownie do zapisów art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej podnosili swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach. Na jednego pracownika przypadają średnio ok. 2 szkolenia rocznie. Tematyka szkoleń to m.in.: podsumowanie realizacji projektów systemowych ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie, gminny standard wychodzenia z bezdomności, spotkania szkoleniowo-doradcze dotyczące ścieżki reintegracji, praktyczne i skuteczne działanie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, zmiany w dotychczasowym funkcjonowaniu pomocy społecznej, kontrakt socjalny – wybrane aspekty pracy socjalnej, organizacja społeczności lokalnej – aktywna pomoc społeczna, ścieżki reintegracji, zmiany w dotychczasowym funkcjonowaniu systemu pomocy społecznej a realizacja projektów systemowych.

[Dowód: akta kontroli str.40-42]

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

Ad.3. Rodzaj działań podejmowanych na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 182 ze zm.) – praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym i prowadzona jest w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej. Zgodnie z art.108 pracownik socjalny Ośrodka może zawrzeć kontrakt socjalny z klientem, w celu wzmocnienia jego aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, a także w celu określenia współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny.

Z danych statystycznych za 2013 rok zawartych w rocznym MPiPS-03 wynika, że w Gminie Siedlisko pomocą społeczną w różnych formach (zasiłki, usługi, praca socjalna) objęto 684 osoby z 230 rodzin, pracę socjalną prowadzono z 107 osobami z 35 rodzin. W stosunku do ogólnej liczby osób objętych pomocą społeczną wskaźnik pracy socjalnej stanowi 15,6 % i jest niższy niż średnia w województwie 73%.

W sprawozdaniu MPiPS-03 rocznym za 2013r. w dziale 2B nie wykazano liczby rodzin objętych pracą socjalną (w.37), który winien być wypełniony tak, jak wiersz 6 działu 3. Udzielono instruktażu w tym zakresie.

Ponadto ze statystyki (MPiPS-03) wynika, że w roku 2013 zawarto 15 kontraktów socjalnych a liczba osób objętych kontraktami socjalnymi wynosi 49. W trakcie kontroli ustalono, że liczby są mylnie wpisane, 49 dot. liczby osób w tych rodzinach, nie wykazano również 15 kontraktów zawartych w ramach projektu. Winno być 30 kontraktów i 34 osoby objęte kontaktami. Udzielono instruktażu w tym zakresie.

Wskaźnik osób, z którymi zawarto w 2013r. kontrakty socjalne w stosunku do liczby osób objętych pracą socjalną ogółem stanowi 32%.

Pracownicy socjalni prowadzą rejestr pracy socjalnej. Pomocy „wyłącznie” w postaci pracy socjalnej udzielono dla 22 rodzin (załącznik do protokołu str.43) W roku 2013 odnotowano 35 pozycji, które dotyczyły m.in. uzyskania usług opiekuńczych (Nr 33), monitorowania sytuacji rodzinnej i wzajemnych relacji (Nr 18).

Ustalono, że Ośrodek Pomocy Społecznej w okresie od 2011r. do 31.12.2013r. realizował projekt systemowy ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego pn. „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej”. Budżet projektu stanowił kwotę 201.063,15 zł, środki własne to kwota 21.505,52 zł. Do uczestnictwa w projekcie zakwalifikowano ogółem 45 osób z terenu Gminy Siedlisko, zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także osoby niepełnosprawne (10% wszystkich uczestników) pobierające zasiłki stałe. W roku 2013 w projekcie uczestniczyło 15 osób, z którymi zawarto kontrakty socjalne polegające na przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, zdobyciu nowych umiejętności, zdobyciu kwalifikacji zawodowych, poprawy wizerunku i integracji społecznej. Z „Informacji kierownika” (zał. do protokołu str. 17-18) wynika, że cztery osoby podjęły zatrudnienie i poprawiła się ich sytuacja materialna.

Ponadto ustalono, że w roku 2013 w ramach prowadzonej pracy socjalnej zawarto 15 kontraktów socjalnych w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej. Kontrakty dotyczyły m.in. przewyciężenia trudności po opuszczeniu zakładu karnego, podjęcia zatrudnienia, współpracy z asystentem rodziny, uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności i poprawy sytuacji materialnej. W wyniku realizacji postanowień zawartych w kontraktach – cztery osoby uzyskały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności i uzyskały uprawnienia do zasiłku stałego, trzy osoby podjęły zatrudnienie w ramach prac społecznie-użytecznych i uzyskały dochód. Trzy osoby po opuszczeniu zakładu karnego powróciły do środowiska, podejmują prace dorywcze, figurują w ewidencji osób bezrobotnych w PUP Nowa Sól. Do sześciu rodzin skierowano asystenta rodziny.

W roku 2014 w ramach pracy socjalnej zawarto 5 kontraktów socjalnych. Trzy kontrakty są w trakcie realizacji, jedna osoba uzyskała orzeczenie o niepełnosprawności, jedna osoba uzyskała uprawnienia do zasiłku dla bezrobotnych.

Skontrolowano dokumentację 5 osób, pod względem podejmowanych działań w ramach pracy socjalnej, w tym sposobu wypełniania formularzy rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz kontraktu socjalnego: Nr decyzji: OPS- 8212.162.2013 z 18.10.2013r; OPS-8211.50.2013 z 22.03.2013; OPS-8211.32.2013 z 21.02.2013; OPS-8211.163.2013 z 13.11.2013; OPS-8211.82.2013 z 5.06.2013. Ustalono, że dokumentacja zawiera wymagane dokumenty, tj. wniosek z datą wpływu, wywiad środowiskowy z oświadczeniem o dochodzie rodziny, podpisany przez klienta kontrakt socjalny, decyzję przyznającą świadczenie wraz z potwierdzeniem odbioru. 14-dniowy termin przeprowadzenia wywiadu środowiskowego zachowany. W dokumentacji znajdują się karty świadczeń.

W czterech badanych przypadkach stwierdzono, że praca socjalna prowadzona z klientem dokumentowana jest w kwestionariuszach wywiadów środowiskowych w pozycji „Praca socjalna” (str. 15 wywiadu). Z dokumentacji wynika, że pracownik socjalny podejmuje działania na rzecz poprawy sytuacji w rodzinie, które szczegółowo opisuje w zawartych

z tymi osobami kontraktach socjalnych. Wywiady środowiskowe zakończone były planem pomocy (100%), jednak „Plan pomocy zatwierdzony przez kierownika JOPS” (str. 16 wywiadu) ogranicza się tylko do wsparcia finansowego, np. „pomoc finansowa w formie zasiłku okresowego”. We wszystkich badanych przypadkach plan nie odzwierciedla występujących w rodzinie problemów oraz zaplanowanych kierunków działania na rzecz poprawy sytuacji rodziny.

W kontrolowanych kontraktach socjalnych stwierdzono, że w pkt III pracownik socjalny szczegółowo określił działania po stronie klienta oraz po stronie pracownika socjalnego z terminem wykonania. Wskazano cel główny i cele szczegółowe. Np. w kontrakcie zawartym z osobą, która opuściła zakład karny - sprawa OPS-8211.50.2013, jako cel główny wskazano „nie dopuszczenie do powrotu do zakładu karnego”, a cele szczegółowe: „poprawa sytuacji finansowej klienta”. W części IIA „Ocena realizacji działań ustalonych w kontrakcie socjalnym” pracownik socjalny dokonał oceny poszczególnych postanowień kontraktu socjalnego, z której wynika, że klient „wywiązał się z określonych działań, rozmawiał z doradcą zawodowym w PUP, zapisał się na kurs wózka widłowego, otrzymał pomoc finansową i wsparcie, podejmuje prace dorywcze”. W przypadku kontraktu socjalnego zawartego z uczestnikiem projektu w dniu 27.05.2013r. (rodzina korzystająca od 2010r. z pomocy społecznej), jako cel główny określono: „aktywność zawodowa, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”, natomiast cele szczegółowe „..., podniesienie asertywności, pewności siebie, podniesienie umiejętności klienta”. W ocenie realizacji działań - pracownik socjalny stwierdził, że klient dzięki uczestnictwu w projekcie otrzymał wsparcie finansowe i poradnictwo, ukończył kurs wózka widłowego, ukończył kurs prawa jazdy i podjął prace społecznie-użyteczne”. Z oceny wynika konieczność monitorowania sytuacji w rodzinie i dalszej pracy socjalnej.

[Dowód: akta kontroli str17-18; 43-59]

Zadanie realizowane z **uchybieniami** pod względem planowania pracy socjalnej.

Ad.4. Działania podejmowane przez Gminę na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej „udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym” należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Ww. potrzeby stanowią minimum egzystencji, a Gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej.

W trakcie kontroli ustalono, że na terenie gminy nie ma placówki zapewniającej pomoc osobom bezdomnym (noclegowni, schroniska). Osobom pozbawionym mieszkania gmina zapewnia schronienie poprzez skierowanie do schroniska dla osób bezdomnych w Nowej Soli. W sprawozdaniu MPiPS-03 Ośrodek nie wykazał tych osób, gdyż wykazane są w sprawozdaniu MPiPS-03 sporządzonym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Soli (osoby wykazuje ta gmina, która wydaje decyzję).

W roku 2013 Ośrodek udzielił wsparcia dla 2 osób bezdomnych, refundował należności za pobyt w Noclegowni (1.218 zł za 58 świadczeń) i za przyznane przez MOPS w Nowej Soli posiłki (1.067,60zł) Z osobami bezdomnymi nie został zawarty *Indywidualny program wychodzenia z bezdomności*.

Skontrolowano dokumentację osoby bezdomnej, która przebywała w Noclegowni do dnia 31.03.2013r. a obecnie (od kwietnia 2013r.) zamieszkuje u rodziny w Siedlisku. W dniu 14.10.2013r. z klientem został zawarty kontrakt socjalny, w którym jako cel główny określono „uzyskanie stałego dochodu”. Klient został zobowiązany do podjęcia działań w kierunku uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z tytułu schorzenia narządu ruchu (klient porusza się o kuli). W ocenie realizacji kontraktu - pracownik socjalny stwierdził, że klient wywiązał się z ustaleń kontraktu, uzyskał orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i uzyskał uprawnienia do zasiłku stałego, poprawił relacje rodzinne z matką i jej konkubentem. Ośrodek Pomocy Społecznej w Siedlisku przyznał zasiłek stały wraz ze składką na okres od 01.12.2013r. do 30.05.2015r. - na czas ważności orzeczenia. Klient objęty jest również pomocą w formie zasiłku celowego na leki, na żywność i środki czystości. Pracownik socjalny monitoruje sytuację w rodzinie.

[Dowód: akta kontroli str 18; 60-80]

Zadanie realizowane z **uchybieniami** pod względem zawierania Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności.

Ad.5. Ocena realizacji przez gminę zapisów Porozumienia na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych, opuszczających areszt śledczy oraz ich rodzin.

Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego realizowana jest na podstawie art. 17 ust.1 pkt.16a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz na podstawie Porozumienia zawartego dnia 13 czerwca 2000 r. pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.

Ze sprawozdania rocznego MPiPS-03 wynika, iż w 2013 roku pomocy społecznej udzielono dla 6 osób zwolnionych z zakładów karnych i aresztów śledczych.

Z informacji Kierownika Ośrodka (akta kontroli str. 18-19) wynika, że osoby po powrocie, osobiście występowały do Ośrodka z wnioskiem o przyznanie pomocy wraz z dokumentem potwierdzającym fakt odbywania kary pozbawienia wolności (świadcstwo zwolnienia). Wszystkie osoby otrzymały pomoc społeczną. Ośrodek przyznał pomoc w formie zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Z osobami prowadzono pracę socjalną w kierunku poprawy funkcjonowania w środowisku, z pięcioma podpisano kontrakt socjalny.

Przeanalizowano dokumentację 4 osób zwolnionych z zakładu karnego i korzystających z pomocy społecznej. Osoby skorzystały z pomocy społecznej w formie zasiłku celowego na zakup żywności w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Po zrealizowaniu postanowień kontraktów w trzech przypadkach osoby uzyskały źródło dochodu (prace dorywcze, zasiłek stały). W badanych przypadkach kwestionariusz wywiadu środowiskowego w pozycji „Praca socjalna” wypełniony jest prawidłowo, pracownik socjalny szczegółowo opisał podejmowane działania. Wywiady środowiskowe zakończone były planem pomocy – 100%. Jednak plany pomocy zatwierdzone przez kierownika ograniczają się do wsparcia finansowego i nie uwzględniają działań jakie powinny być podjęte w pracy z rodziną. Nie uwzględniają głównego problemu rodziny, który był wskazaniem do zawarcia kontraktu socjalnego.

Wywiady środowiskowe przeprowadzone z zachowaniem terminu określonego w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 czerwca 2012r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Oceniając realizację postanowień zawartych w Porozumieniu stwierdzono, że Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy osobom opuszczającym zakłady karne, jednak nie realizuje w pełni zapisów Porozumienia zawartego pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej - brak jest dokumentacji potwierdzającej współpracę z zakładami karnymi (paragraf 8 wyżej cyt. Porozumienia). Z informacji kierownika wynika, że w roku 2014 Ośrodek podejmie działania w celu nawiązania współpracy z administracją zakładów karnych i aresztów śledczych i wystąpi o informację o osobach osadzonych z terenu Gminy Siedlisko.

[Dowód: akta kontroli str18-19;51-52]

Zadanie realizowane z uchybieniami pod względem realizacji zapisów Porozumienia zawartego pomiędzy MPiPS a CZSW.

Ad. 6. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3, 5, 6 ustawy o pomocy społecznej, przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375) Gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Na terenie gminy brak Środowiskowego Domu Samopomocy. Najbliższy Środowiskowy Dom Samopomocy mieści się w Nowej Soli. Odległość z najbardziej oddalonej miejscowości z gminy Siedlisko do Nowej Soli wynosi ok. 20 km. Nie są realizowane specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W rejestrze wpływu wniosków prowadzonym przez Ośrodek brak wniosków o tę formę pomocy.

W ramach czynności kontrolnych ustalono, że wśród osób (51), które na dzień kontroli korzystały z zasiłków stałych, 6 posiadało orzeczenie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, w tym z kodami chorobowymi 01-U 1 osoba i 02-P 5 osób. Jak wynika z informacji uzyskanych od Kierownika jednostki (akta kontroli str. 88, 128-130) podczas wizyt pracowników socjalnych w środowisku osoby z zaburzeniami psychicznymi

korzystające z zasiłków stałych informowane są o możliwościach wsparcia. Informacja o działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Nowej Soli umieszczona jest na tablicach ogłoszeń w siedzibie Ośrodka i Urzędu Gminy oraz w sołectwach. Ponadto na tablicach znajduje się informacja o adresie i ofercie Poradni Zdrowia Psychicznego w Nowej Soli pn. NZOZ "spec-Med." oraz Specjalistycznym Ośrodkiem Higieny i Terapii Psychiczej, z którym Gmina ma podpisaną umowę na Świadczenia Psychiatryczne Ambulatoryjne dla Dorosłych. Pracownicy socjalni informują (akta kontroli str. 82, 88-89) o możliwościach uczestnictwa w zajęciach Środowiskowego Domu Samopomocy w Nowej Soli oraz udziału w szkoleniach organizowanych w ramach projektu współfinansowanego z środków EFS „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Siedlisku”. W projekcie uczestniczyły 2 osoby z zaburzeniami psychicznymi, posiadające orzeczenie o niepełnosprawności z kodem chorobowym 02-P (akta kontroli str. 86, 91-127). Celem głównym udziału w projekcie jest integracja ze środowiskiem lokalnym, wyeliminowanie wykluczenia społecznego. Skontrolowano dokumentację 6 (100%) świadczeniobiorców korzystających, na dzień kontroli, z zasiłków stałych, wypłacanych na podstawie wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych (poz. w rejestrze nr: 191/2012, 330a/2012, 118/118, 456/2013, 186/2012, 409/2014 – akta kontroli str. 81-90, 134-135). Ustalono, że wszystkie osoby w orzeczeniach miały wskazania do korzystania z środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych, rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacji pozarządowych oraz inne placówki. Jak wynika z kontroli akt, osobom proponowano korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia, jednakże osoby odmawiały korzystania z proponowanego wsparcia, co zostało odnotowane w wywiadach środowiskowych. Odmawiały także udziału w projekcie EFS (poza 2 ww. osobami). W wywiadach środowiskowych, w każdym skontrolowanym przypadku pracownicy socjalni szczegółowo opisali sytuację osoby uprawnionej do zasiłku stałego z tytułu niepełnosprawności (z kodami chorobowymi 01-U, 02-P), wskazano wysokość świadczenia oraz okres przez jaki ma być wypłacane.

Stwierdzono, że dokumentacja była kompletna, zachowane były terminy określone przepisami. Odbiór decyzji odbywał się za potwierdzeniem odbioru.

Na koniec 2013 r. liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie wynosiła 198 osób (dane Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z roku 2013). Ustalono, że wsparciem objęty był 1% (2 osoby biorące udział w projekcie finansowanym z EFS) osób z zaburzeniami psychicznymi w stosunku do liczby osób leczonych z tego powodu. Ustalono, że osoby z zaburzeniami psychicznymi będące klientami Ośrodka Pomocy Społecznej w Siedlisku korzystają głównie z pomocy w formie świadczeń pieniężnych.

[Dowód: akta kontroli str.81-131c;134]

Zadanie realizowane jest z **uchybieniami** pod względem realizacji form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ad. 7. Pomoc osobom starszym, przewlekle chorym, niepełnosprawnym.

Usługi opiekuńcze.

Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi uregulowane zostało Uchwałą Nr XVII/194/04 Rady Gminy w Siedlisku z dnia 28 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze. Ośrodek zabezpiecza w budżecie środki na realizację usług opiekuńczych i tak, w 2013 r. wykonanie wynosiło 44.845 zł, natomiast w 2014 r. na realizację zaplanowano 47.750 zł. Ośrodek zatrudnia 4 opiekunki na umowę o pracę (2 osoby zatrudnione na $\frac{3}{4}$ etatu, 1- na $\frac{5}{8}$ etatu, 1 – na $\frac{1}{4}$ etatu). Załącznikiem do umowy o pracę opiekunki jest zakres czynności opiekunki. Usługi świadczone są w miejscu zamieszkania świadczeniobiorcy od poniedziałku do piątku, oraz w razie potrzeby również w soboty i niedziele. Ośrodek przyznając usługi w drodze decyzji administracyjnej ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia oraz odpłatność na podstawie ustaleń poczynionych podczas wywiadu środowiskowego, zgodnie z tabelą odpłatności przyjętą w wyżej cytowanych dokumentach. Decyzjom nadawany jest rygor natychmiastowej wykonalności zgodnie z art. 108 kpa. Wszystkie wnioski (zgodnie z analizą rejestru) o pomoc w formie usług opiekuńczych rozpatrzone zostały pozytywnie (100%). Na koniec 2013 r. z usług opiekuńczych korzystało 6 osób, natomiast w 2014 r. na dzień kontroli z usług korzystało 7 osób. Zakres pomocy świadczonej w formie usług opiekuńczych, wyszczególniony na decyzji przyznającej świadczenie osobom, ustalany był podczas wywiadu środowiskowego, co miało odzwierciedlenie w kwestionariuszach wywiadów środowiskowych i obejmował między innymi usługi gospodarcze, w tym: utrzymanie czystości, mycie okien, zakup żywności, realizację recept, zamawianie wizyt lekarskich, załatwianie spraw urzędowych, oraz usługi pielęgnacyjne, tj. pomoc przy utrzymaniu higieny osobistej.

Skontrolowano losowo wybrane akta 5 świadczeniobiorców (poz. w rejestrze: 896/2006, 867/2012, 311/2013, 1059/2013, 420/2007). Stwierdzono, że w skontrolowanych przypadkach podopiecznym przyznano usługi w następującym wymiarze: 5 dni x 2 godz. (4 osoby) z odpłatnością 20% za 1 godzinę usługi – 3 osoby, 30% - 1 osoba, 5 dni x 4 godz. (1 osoba), z odpłatnością 30% za godzinę usługi. Powodem przyznania usług opiekuńczych było, odpowiednio: osoba w wieku 87 lat, porusza się samodzielnie, sprawna intelektualnie. Usługi przyznane na podstawie zaświadczenia lekarskiego, stwierdzone przewlekłe choroby wieku starczego (usł. 2 godz. x 5 dni). Osoba samotna, wiek 85 lat, posiada znaczny stopień niepełnosprawności o symbolach 07-S, 11-I, 08-T. Ma trudności z poruszaniem się, sprawna intelektualnie (usł. 4 godz. x 5 dni). Osoba samotna, wiek 92 lata, zaliczona do znacznego stopnia niepełnosprawności o symbolach 05-R, 07-S., porusza się przy pomocy balkonika. Jest pod stałą opieką lekarską i rodziny. Zaświadczenie lekarskie o konieczności opieki osoby drugiej ze względu na przewlekłe schorzenia (usł. 2 godz. x 5 dni). Osoba w wieku 66 lat, zamieszkuje z córką i jej mężem, porusza się przy pomocy balkonika (usł. 2 godz. x 5 dni).

Osoba w wieku 71 lat, zamieszkuje z synem, prowadzi oddzielne gospodarstwo domowe. Posiada znaczny stopień niepełnosprawności o symbolach 10-N, 07-S, 03-L. W środowisku porusza się przy pomocy balkonika. Jest osobą sprawną intelektualnie i utrzymuje kontakty sąsiedzkie (usł. 2 godz. x 5 dni).

Średnio usługi świadczone były 1,71 godz. dziennie. Stwierdzono, że usługa przyznana była w oparciu o ustalenia poczynione podczas wywiadu środowiskowego oraz zgodnie ze wskazaniami lekarza wydającego zaświadczenie. Raz w miesiącu opiekunki składają raporty z przebiegu sprawowanych usług, ponadto sposób wykonywania usług pracownicy socjalni sprawdzają podczas wywiadów środowiskowych lub ich aktualizacji. Z kontroli pracownicy sporządzają notatki służbowe umieszczone w aktach kontroli (akta kontroli str. 204-205).

Wątpliwość budzi wymiar czasu świadczonych usług osobom samotnym, poruszających się przy pomocy balkonika lub przy wsparciu osób drugich, wymagających pomocy w wykonywaniu czynności samoobsługowych, a także w przygotowywaniu posiłków. Jest to pomoc doraźna, w/w klienci, większość czasu muszą radzić sobie sami w realizacji podstawowych czynności. W takich przypadkach należy rozważyć zwiększenie zakresu świadczonego wsparcia. Konieczne zbadanie sytuacji pod względem zapewnienia całodobowej formy opieki.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że dokumentacja była kompletna, zachowane były terminy określone przepisami. Odbiór decyzji odbywał się za potwierdzeniem odbioru.

[Dowód: akta kontroli str 188-206.]

Zadanie realizowane jest z **uchybieniami** pod względem zakresu wsparcia w formie usług opiekuńczych osób samotnych, mających trudności z poruszaniem się, wymagających opieki innych osób.

Kierowanie do domu pomocy społecznej.

Ośrodek realizuje zadanie gminy o charakterze obowiązkowym, określone w art. 17 ust.1 pkt 16 ustawy o pomocy społecznej dot. kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Na terenie gminy Siedlisko nie ma domu pomocy społecznej. Ustalono, że w 2013 r. koszt pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej wyniósł 173.781 zł. Na 2014 r. budżet na ponoszenie wydatków za pobyt mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej wynosił 88.995 zł. Kierownik Ośrodka pismem znak: OPS-3034.37.2014 z dnia 26.05.2014 r. wystąpiła do Rady Gminy Siedlisko o zwiększenie planu budżetu o 55.000 zł. Łącznie na realizację w 2014 r. tego zadania zaplanowano kwotę 144.995 zł z możliwością uzupełnienia jej do wysokości umożliwiającej realizację zadania. W 2013 r. na dzień 31 grudnia w domach pomocy społecznej przebywało 7 mieszkańców z terenu gminy. W listopadzie 2013r. wpłynął 1 wniosek o umieszczenie w domu pomocy społecznej. W grudniu 2013 r. Ośrodek wystąpił do Sądu Rejonowego w Nowej Soli o wydanie postanowienia w przedmiocie umieszczenia klientki w domu pomocy społecznej bez jej zgody. W oczekiwaniu na umieszczenie w domu pomocy społecznej klientka pozostawała pod opieką syna i synowej. W badanej dokumentacji

(akta kontroli str. 138-142) znajdują się notatki służbowe pracownika socjalnego z wizyt w mieszkaniu klientki, zaświadczenie lekarza rodzinnego, które stwierdzają, że klientka jest zadbana i otoczona opieką bliskich. Ponadto w aktach znajduje się oświadczenie syna o dalszym sprawowaniu opieki, wraz z żoną, nad matką i nie wyrażaniu zgody na wykonywanie usług opiekuńczych przez opiekunkę środowiskową. W trakcie trwania czynności kontrolnych Ośrodek umorzył postępowanie w sprawie umieszczenia klientki w domu pomocy społecznej z powodu jej zgonu (akta kontroli str. 136-137). W roku 2014, do dnia kontroli, nie wpłynął żaden wniosek. Na dzień kontroli w domach pomocy przebywało 5 osób (jedna osoba zmarła w 2013 r., jedna w 2014 r.). Ośrodek realizował 100% wniosków o umieszczenie w domu pomocy społecznej, nie wydał decyzji odmownych.

W toku czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację 5 osób, które zostały umieszczone w domach pomocy społecznej (DPS Koźuchów - nr w rejestrze spraw - 43/2009. Wniosek o umieszczenie z dn. 12.01.2009r., umieszczona w DPS dn. 08.05.2009r., DPS Legnickie Pola nr w rej. - 650/2008. Postanowienie Sądu o umieszczenie w DPS z dn.24.10.2008r., umieszczona 05.11.2008r., DPS Glińsku nr w rej. - 651/2010. Postanowienie Sądu o umieszczenie w DPS z dnia 28.01.2010r., umieszczona w DPS 17.11.2010r. W okresie oczekiwania osoba przebywała w Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Międzyrzeczu a następnie w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicy w Nowym Czarnowie, DPS w Jasiońcu nr w rej. - 683/2004. Wniosek o umieszczenie w DPS z dn. 18.10.2004r., umieszczona w DPS dn. 01.12.2004r., DPS Jasiońcu nr w rej. - 685/2004. Wniosek o umieszczenie w DPS z dn. 18.10.2004r., umieszczony w DPS dn. 01.12.2004r.). Odpłatność w wysokości 70% swojego dochodu ponosiły 4 osoby, pozostałą kwotę ponosiła gmina z uwagi na brak osób zobowiązanych do alimentacji. W jednym przypadku gmina prowadziła postępowanie alimentacyjne w stosunku do osób zobowiązanych do alimentacji. Z uwagi na to, że dochód rodziny pozostający po wniesieniu opłaty byłby niższy niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie (art.61 ust. 2 pkt 2 lit. b) odstąpiono od wnoszenia opłaty przez rodzinę.

Ustalono, że dokumentacja jest kompletna, w aktach znajdują się m.in. wnioski, wywiady środowiskowe, aktualizacje wywiadów środowiskowych, decyzje o skierowaniu i odpłatności za pobyt w domu. W czterech kontrolowanych przypadkach osoby zostały skierowane do domu pomocy społecznej Postanowieniem Sądu. W przypadku osób skierowanych Postanowieniem Sądu w dokumentacji znajdują się m.in. postanowienia dot. ustanowienia opiekuna prawnego, opinie psychologiczne, sądowo-psychiatryczne, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

Wpływające wnioski rozpatrywane były z zachowaniem terminów określonych w odrębnych przepisach. Odbiór decyzji odbywał się za potwierdzeniem odbioru.

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

[Dowód: akta kontroli str.132-133; 136-187]

Wnioski:

Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadań pod względem:

1. Kwalifikacji pracowników socjalnych.
2. Udziału pracowników socjalnych w szkoleniach tematycznych.
3. Kierowania do domu pomocy społecznej.

Stwierdzono uchybienia lub istotne uchybienia w zakresie:

1. Spełnienia ustawowego wymogu zatrudnienia pracowników socjalnych.
2. Dokumentowania działań podejmowanych na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.
3. Pracy z osobami bezdomnymi w ramach Indywidualnego Programu Wychodzenia z Bezdomności.
4. Działań na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych.
5. Realizacji oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
6. Wsparcia osób korzystających z usług opiekuńczych.

Odpowiedzialność za uchybienia w kontrolowanym zakresie ponosi Kierownik Ośrodka.

Na tym kontrole zakończono.

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu do znajdującej się w Ośrodku Pomocy Społecznej książki kontroli 1/2014.

Pouczenie

Na podstawie § 16 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 z 2005 r. ze zm.) kierownik jednostki może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny odmowy. Odmowa podpisania protokołu przez kierownika jednostki nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych.

Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego wobec zastrzeżeń.

Pisemne zastrzeżenie do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów. Zespół inspektorów

przeprowadza dodatkowe czynności kontrolne, jeżeli z analizy zastrzeżeń wynika potrzeba ich podjęcia. Z przeprowadzonych dodatkowych czynności kontrolnych sporządza się protokół.

Jeżeli zespół inspektorów stwierdzi zasadność zastrzeżeń, dokonuje zmian w protokole kontroli. W razie nieuwzględniania zastrzeżeń, w całości lub części, zespół inspektorów zajmuje stanowisko na piśmie i przekazuje je do akceptacji Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego. Stanowisko w sprawie zgłoszonych zastrzeżeń przekazuje się kierownikowi jednostki podlegającej kontroli.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których: jeden przekazano Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Siedlisku, drugi Wójtowi Siedliska, trzeci egzemplarz pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

St. Inspektor Wojewódzki
W Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Teresa Ozimek

St. Inspektor Wojewódzki
W Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Krystyna Chabowska

Kierownik:

Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
Dorota Lemierz

Gorzów Wlkp. 07 sierpnia 2014 r.

Siedlisko, dnia 11.08.2014